

DANUBEFREESKY.EU

Ochrana dravcov na Slovensku, Trhová 54, 841 01 Bratislava, www.dravce.sk

Slovenská elektrizačná prenosová sústava, a. s., Mlynské nivy 59/A, 824 84 Bratislava, www.sepsas.sk

Ohrozený sokol rároh vyviedol najviac mláďat v histórii

Tlačová správa

Bratislava, 4. augusta 2021

Pred tridsiatimi rokmi hniezdilo na Slovensku len niekoľko párov sokola rároha. Populácia na pokraji vyhynutia bola ohrozená vykrádaním hniezd, ťažbou lesných porastov – prirodzeného hniezdného prostredia a zánikom pasienkov, kde žili sysle – najčastejšia korisť. Záchrana prišla v podobe okamžitej pomoci – odborníci z Ochrany dravcov na Slovensku oslovili Slovenskú elektrizačnú prenosovú sústavu a. s. (SEPS), ktorá v 90-tych rokoch minulého storočia umožnila inštaláciu búdok na elektrické stožiare. Sokolom sa v nich zapáčilo, zvýšila sa hniezdna úspešnosť a dnes na Slovensku vychovávajú mláďatá len v tomto náhradnom hniezdnom prostredí. Prežitie druhu je tak závislé na pomoci človeka.

„Bez zveličenia môžeme povedať, že spolupráca so Slovenskou elektrizačnou prenosovou sústavou, a. s. je pre prežitie sokola rároha na našom území rozhodujúca. Ak by nemal kde hniezdiť, prišli by sme o ďalší druh našej fauny. Tento rok som na juhozápade Slovenska zaevidoval hniezdenie rekordných 40 párov, z toho 33 párom sa podarilo odchovať mláďatká, pričom spolu ich vyletelo 121, čo je nebývalá úspešnosť. Navyše zahniezdilo až 7 nových párov! Ide teda o historicky najúspešnejšiu sezónu pre tento druh vôbec. Nepochybne je to vďaka novým možnostiam hniezdenia v búdkach na stožiaroch, ktoré využívajú všetky známe páry. Treba však povedať, že aj 40 párov ešte neznamená, že populácia už nepotrebuje ďalší manažment ochrany,“ hovorí Jozef Chavko z Ochrany dravcov na Slovensku, ktorý sa monitoringu sokola rároha venuje vyše 40 rokov.

„Sme veľmi vďační a nesmierne nás teší, že sa nám podarilo s energetikmi dohodnúť aj na riešení ďalšieho problému, ktorý ohrozuje nielen sokola rároha, ale aj mnohé ďalšie druhy vtákov. Obzvlášť mladé neskúsené jedince môžu naraziť do drôtov elektrických vedení, ktoré prehliadnu, čo môže byť pre nich hrozbou“ hovorí Chavko.

„Spolupráca s ornitológmi je pre nás mimoriadne dôležitá. Naše vedenia menia krajinu a ovplyvňujú život v nej. Vnímame preto ako povinnosť urobiť všetko preto, aby bol tento vplyv minimalizovaný. Okrem búdok už od roku 2010 pravidelne inštalujeme na vodiče zvýrazňovacie prvky, aby ich vtáky lepšie videli a vedeli sa im vyhnúť. Na vodičoch vedení máme nainštalované pohyblivé lamely alebo otáčavé zvýrazňovače, ktoré chránia vtáctvo pred nárazom do vodičov a spolu s Ochranou dravcov na Slovensku pomáhame dravcom aj s prípravou pre ich hniezdenie. Táto nadstavba našej dennej energetickej práce nás veľmi baví,“ hovorí Peter Dohun, predseda predstavenstva a generálny riaditeľ SEPS.

Dnes má SEPS zvýrazňovacie prvky inštalované spolu na viac ako 60 km svojich vedení a postupne pribúdajú ďalšie kilometre, ktoré boli odborníkmi označené ako prioritné, resp. rizikové z pohľadu ochrany avifauny. Na stožiaroch je vyše 400 vtáčích búdok, v ktorých okrem sokola rároha hniezdi s obľubou sokol myšiar, krkavce a výnimočne aj výr skalný, či sokol lastovičiar. Od roku 2010 SEPS vynaložil na minimalizáciu vplyvov na biodiverzitu viac ako 700-tisíc eur a v pláne je do roku 2024 vynaloženie ďalších 500-tisíc eur.

DANUBEFREESKY.EU

Ochrana dravcov na Slovensku, Trhová 54, 841 01 Bratislava, www.dravce.sk

Slovenská elektrizačná prenosová sústava, a. s., Mlynské nivy 59/A, 824 84 Bratislava, [www.sepas.sk](http://www.sepsas.sk)

"Územia na juhozápade, ktoré sú ornitológom známe ako miesta, kde rárohy hniezdia, alebo tu nachádzajú potravu, patria medzi prioritné lokality v rámci projektu LIFE Danube Free Sky, ktorý podporila Európska únia v rámci programu LIFE. V spolupráci so SEPS budú na najviac rizikové úseky vedení s napätím 400 kV umiestnené špeciálne prvky pre zvýšenie viditeľnosti vedení. Vtáky tak zbadajú prekážku včas a dokážu ju bezpečne preletieť. Ide o lokality, kde sme v minulosti evidovali opakované nárazy. Mnohé z nich nám nahlásili aj miestni obyvatelia, ktorí vnímali nárazy vtákov veľmi citlivo," hovorí Marek Gális z Ochrany dravcov na Slovensku.

"V rámci daného projektu vôbec prvýkrát na Slovensku realizujeme systematický monitoring vedení prenosovej sústavy a pomocou špeciálnej metodiky budeme schopní určiť najviac rizikové úseky, kam následne zameriame pozornosť. Zabezpečíme tak efektívne využitie finančných aj ľudských zdrojov a ich zacielenie tam, kde sú najviac potrebné," hovorí Gális.

"Ako oficiálny partner projektu LIFE Danube Free Sky predpokladáme do konca projektu inštaláciu prvkov na ďalších 70 kilometrov vedení v správe našej spoločnosti. Použité budú prvky, ktoré spĺňajú prísne technické parametre pre energetické zariadenia, ako aj kritériá ornitológov ohľadom produktov viditeľných pre vtáctvo," uzatvára Peter Dohun zo SEPS.

Kontakt:

Marek Gális, Ochrana dravcov na Slovensku, galis@dravce.sk, +421 908 611 225

Adriana Komorníková, Slovenská elektrizačná prenosová sústava, a. s., adriana.komornikova@sepas.sk, +421 907 239 637

Ďalšie informácie:

- Spoločnosť SEPS realizuje inštaláciu búdok na elektrické vedenia prostredníctvom inštalácie nových alebo výmeny existujúcich, chátrajúcich, drevených búdok, za hliníkové. Búdky sa rovnako umiestňujú na novo budované vedenia prenosovej sústavy, prípadne na rekonštruované trasy. Takto sú dnes v západnej a východnej časti krajiny rozmiestnené stovky búdok. Tie, ktoré neobsadí sokol rároh, si vyberie najčastejšie sokol myšiar, ktorý patrí medzi najpočetnejšie druhy našich dravcov, obsadené sú tak takmer všetky rozmiestnené búdky.

- Sokol rároh je podľa Medzinárodnej únie pre ochranu prírody (IUCN) evidovaný ako globálne ohrozený druh, na Slovensku hniezdi iba v západnej a východnej časti krajiny. Na východnom Slovensku aktuálna situácia nie je taká priaznivá ako na západe, krehkú lokálnu populáciu tvorí len približne 5 párov.

- Pri obnove či rekonštrukcii trás sa ornitológovia vyjadrujú aj k potrebe umiestnenia prvkov pre zvýšenie viditeľnosti vedení, ktoré sú lokalizované na prioritné úseky, určené podľa špeciálnej metodiky.

- Do aktuálne prebiehajúceho monitoringu elektrických vedení sú zapojené všetky krajiny v rámci projektu LIFE Danube Free Sky (Rakúsko, Slovensko, Maďarsko, Chorvátsko, Srbsko, Bulharsko, Rumunsko). Vyše 40 vyškolených terénnych pracovníkov monitoruje projektové územia v blízkosti Dunaja, pričom sa kladie dôraz na skúmanie reakcií vtákov na potenciálne nebezpečné elektrické vedenia. Monitoring prebieha

DANUBEFREESKY.EU

Ochrana dravcov na Slovensku, Trhová 54, 841 01 Bratislava, www.dravce.sk

Slovenská elektrizačná prenosová sústava, a. s., Mlynské nivy 59/A, 824 84 Bratislava, www.sepsas.sk

spravidla v skorých ranných a neskorších večerných hodinách, kedy je vtáctvo najaktívnejšie a podmienky pre let sú z hľadiska viditeľnosti sťažené.

- Medzi partnerov projektu LIFE Danube Free Sky patrí 15 organizácií (energetické spoločnosti, železničná spoločnosť, neziskové organizácie a národné parky). Projekt LIFE Danube Free Sky – Medzinárodná ochrana vtáctva pozdĺž Dunaja (LIFE19 NAT/SK/001023) podporila Európska únia v rámci programu LIFE.

- Viac informácií o projekte nájdete na stránke: www.danubefreesky.eu/sk

Slovenská elektrizačná prenosová sústava, a. s., vykonáva činnosť prevádzkovateľa prenosovej sústavy a zabezpečuje prenos elektrickej energie prostredníctvom svojich 400 kV a 220 kV vedení na území Slovenska. SEPS garantuje bezpečnú a spoľahlivú prevádzku prenosovej sústavy, vyrovnanú výkonovú bilanciu medzi výrobou a spotrebou v reálnom čase, zabezpečuje cezhraničný prenos elektriny a je zodpovedná za presné meranie prenesenej elektriny. SEPS prevádzkuje spolu 2138 km vedení s napäťovou hladinou 400 kV, 768 km 220 kV vedení a 22 elektrických staníc. Jediným akcionárom spoločnosti SEPS je Slovenská republika, ktorú zastupuje Ministerstvo financií SR. SEPS je členom Európskej siete prevádzkovateľov prenosových sústav ENTSO-E, aktívne podporuje integráciu trhov a cezhraničnú kooperáciu s okolitými prenosovými sústavami. Generálnym riaditeľom spoločnosti je od 16. februára 2021 Ing. Peter Dovhun.

